

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר

מתן פטור מאישור הסדר כובל

הסכם בין מהדרין בע"מ, אגרקסקו חברה ליצוא חקלאי בע"מ ופרדס

אגודה קואופרטיבית של פרדסנים בע"מ

1. פתח דבר

ביום 16 ביולי 2000 הוגשה בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, להסכם בין מהדרין בע"מ (להלן: "מהדרין"), אגרקסקו חברה ליצוא חקלאי בע"מ (להלן: "אגרקסקו") ופרדס אגודה קואופרטיבית של פרדסנים בע"מ (להלן: "פרדס"), בדבר רכישה מרוכזת של אריזות מקרטון גלי לצרכי יצוא פרי הדר.

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנועצתי בועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי עיקרו של ההסדר, ככל שהוא נוגע להקמת "מועדון" במסגרתו יפגשו הצדדים בקביעות ובמסגרתו ישתפו פעולה בניהול משא ומתן מול יצרנים מקומיים של אריזות מקרטון גלי, עלול לפגוע פגיעה של ממש בתחרות בשוק הרלוונטי; כן לא שוכנעתי בנחיצותו לצדדים. יחד עם זאת, בנוגע לבקשת הצדדים לקבוע מפרט אחיד לאריזות אותן הם ירכשו וכן באשר לבקשתם לנהל מו"מ עם יצרני אריזות בחו"ל, שוכנעתי כי כבילות אלה אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק כאמור וכי אין עיקרן בהפחתת התחרות או במניעתה; כן שוכנעתי בנחיצותן לצדדים. מטעמים אלו ראויות אך חלקן של הכבילות, כמפורט לעיל, לפטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים"), בשל הנימוקים שיפורטו להלן.

2. ההסכם

מהדרין עוסקת בגידול, אריזה ושיווק, בארץ ובחו"ל, של פרי הדר ופירות אחרים. אגרקסקו עוסקת ביצוא של פרי הדר וגידולים חקלאיים אחרים ופרדס עוסקת ביצוא פרי הדר.

הצדדים מבקשים לפעול יחדיו לשם הקמת "מועדון" במסגרתו יפגשו נציגיהם בזמנים קבועים ואשר יעסוק בשני תחומים עיקריים:

האחד - ניהול משא ומתן מול יצרני וספקי קרטונים, בארץ ובחו"ל, לשם גיבושם של תנאים מסחריים בהם ירכוש, בארץ, כל אחד מן הצדדים בנפרד את הקרטונים ישירות מן הספקים, ולשם רכישתם המשותפת של אריזות קרטון מחו"ל.

השני - קביעת מפרט טכני לאריזות מקרטון גלי אשר ישמשו את הצדדים ביצוא פרי הדר ובבקרה על איכות הקרטונים שרוכשים הצדדים.

ההסדר מבוקש לתקופה בת שלוש שנים, כאשר בכל שנה תיערך רכישת אריזות מרוכזות בתחילת העונה, בסביבות חודש אוגוסט.

3. השפעת ההסכם על התחרות

חלקם של הצדדים הן בשוק יצוא ההדרים והן בשוק בתי האריזה משמעותי ביותר. שיעור קליטת הפרי בבתי האריזה אשר בבעלותם (אצל אגרקסו – בבתי האריזה עמם עובדת החברה באופן קבוע) מתקרב לכ- 60% מכלל כמות הפרי הנקלטת בבתי אריזה בישראל. עוד מעידים על עצמם הצדדים כי מרבית יצוא פרי ההדר הישראלי נעשה על ידם. נוכח נתחי השוק של הצדדים בשווקים הרלבנטיים, לא שוכנעתי כי יש מקום לאפשר את קיומו של ההסדר שהובא בפני.

מתן אפשרות לצדדים להקים "מועדון", כלשונם, במסגרתו יפגשו נציגיהם לפרקים קבועים ויתאמו רכש אריזות קרטון לשיווק הפרי מעלה חשש לפגיעה בתחרות ביניהם על רכישת פרי מן המגדלים ומבתי האריזה המחפשים ערוצי שיווק לתוצרתם. מן הנתונים שפרשו בפני הצדדים לא שוכנעתי, מחד, כי ההסדר בין עיקר משווקי ויצואני פרי ההדר בארץ אינו מעלה חשש לפגיעה משמעותית בתחרות, ומאידך – בכל הנוגע לניהול משא ומתן משותף לשם רכש אריזות מיצרני קרטון מקומיים – כי נחוץ הוא. אפשר כי ריכוז כל המבקשים לשם ניהול משא ומתן משותף נועד לרכז כוח בנייה משמעותי כלפי יצרני הקרטון ויצירתו של כוח כזה על ידי הסדר כובל – פסולה היא. מנגד, הצדדים לא הביאו בפני נתונים מוצקים המלמדים כי שיתוף הפעולה המבוקש על ידם אכן יביא להוזלת מחיר אריזות הקרטון הנרכשות על ידם. ההפך הוא הנכון, הצדדים חזרו והדגישו עד כמה קטן הוא חלקם מתוך סך מכירות הקרטון הגלי בארץ, באופן המעמיד בספק את התועלת שתצמח מאישורו של שיתוף הפעולה המבוקש ואת נחיצותו.

עוד טענו בפני הצדדים כי ממילא יושבים הם יחדיו במועצה לשיווק פרי הדר ופתוחה בפניהם הדרך לשיתוף פעולה גם בלעדי שבתם יחד ב"מועדון" המתוכנן וכי לפיכך יש ליתן להם הפטור המבוקש. ואולם – העובדה כי מכוח דין אחר – שאינו חוק ההגבלים העסקיים – הותרו שיתופי פעולה מסויימים בין מתחרים אין בה כדי להוות צידוק להרחבת יריעת אותם שיתופי פעולה לפי חוק ההגבלים העסקיים. משלא שוכנעתי בנחיצות הקמת המועדון בו ישבו יחדיו על דרך קבע נציגי הצדדים ואף לא בנחיצות ניהול משא ומתן משותף לרכש אריזות מתוצרת מקומית, אין בידי להעניק את הפטור המבוקש לגבי פעילויות אלה.

יחד עם זאת, מצאתי לנכון לפטור חלק מן ההסכם, ככל שהוא מתייחס לשיתוף פעולה לשם קביעת מפרט וסטנדרט אחיד לאריזות שבהן ישתמשו הצדדים ביצוא פרי ההדר, ולפיקוח כי אכן נשמר סטנדרט זה על ידי הצדדים, כל עוד יוכל כל אחד מן הצדדים להתקשר באופן עצמאי, עם כל יצרן קרטון, על מנת לרכוש ממנו את האריזות על פי אותו מפרט, באשר קביעת מפרט כמבוקש תוכל לשרת אינטרס המשותף לצדדים – שמירה על יוקרתו של המותג Jaffa, תחתיו משווק פרי ההדר המיוצא מישראל, על דרך שימור איכותו של אחד הרכיבים המשמעותיים המשליכים על שם המותג – איכות הקרטונים.

במה דברים אמורים? בעבר נודעו מקרים בהם קרסו קרטונים מאיכות גרועה תוך פגיעה במותג Jaffa. במקרים אלו, בעוד היצואן שרכש את הקרטונים הזולים נהנה מהחסכון בהוצאות, התחלק הנוק כתוצאה מהפגיעה בשם המותג בין כלל היצואנים. בנסיבות אלה של העדר בטוחה לגבי טיב הקרטונים שרכשו חבריו – נפגע התמריץ של כל אחד מן היצואנים להשקיע בעצמו בקרטונים מאיכות גבוהה. מנגנון על פיו מתחייבים כל היצואנים לרכוש אריזות בסטנדרט אחיד ומתקיים

פיקוח על טיב האריזות, יבטיח שימורו של סטנדרט זה דה פקטו. מעצם קביעת מפרט אחיד לאריזות קרטון, בו יתחייבו היצואנים להשתמש, דומה כי אין עולה חשש לפגיעה משמעותית בתחרות, ולפיכך אין מניעה ליתן את הפטור המבוקש בכל הנוגע לקביעת המפרט. ברם, מפרט זה לא יהיה ספציפי ליצרן אחד והוא ייקבע כך שלא יותאם ליצרן אחד בלבד.

בנוסף, מצאתי לנכון ליתן פטור לצדדים בכל הנוגע לבקשתם לנהל משא ומתן מול יצרני אריזות הקרטון הגלי בחו"ל, לשם בירור האופציה לגבש עסקת יבוא אריזות כאמור. לדברי המבקשים זולים מחירי הקרטונים בחו"ל בכ-20% ממחיריהם בארץ ואולם לא נעשה עד כה יבוא של אריזות ארצה שכן אין הספקים בחו"ל שולחים ידם בעסקאות בהיקף קטן. רכישת אריזות במשותף על ידי הצדדים להסדר דנן תאפשר מימושה של אופציית היבוא הזולה יותר ותביא לירידת מחירי הקרטונים בישראל, כך לדברי המבקשים.

המבקשים לא תמכו טענותיהם לגבי הפרשי המחירים בין אריזות מייצור מקומי ובין אריזות מיבוא ולפיכך איני מוצא לנכון, בשלב זה, ליתן להם פטור גורף לגבי רכש אריזות משותף מחו"ל. עם זאת, ניתן לצדדים פטור לשם ניהולו של משא ומתן בחו"ל לרכש אריזות קרטון. מקום בו יביא המשא ומתן לגיבושה של עסקה קונקרטית, יהא על הצדדים להביאה בפני לשם קבלת פטור מאישור הסדר כובל, תוך שיצביעו על התועלות המוכחות הנובעות משיתוף הפעולה דנן.

4. סוף דבר

לאחר שנועצתי בועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש בכל הנוגע לקביעת מפרט אחיד לאריזות מקרטון גלי לשם יצוא פרי הדר (בכפוף לסייג המפורט לעיל) וכן - לעניין ניהול משא ומתן לרכישת אריזות כאמור מיצרנים בחו"ל. מובהר ומודגש בזה כי הפטור לא ניתן לגבי ניהול משא ומתן משותף לרכישת אריזות מיצרנים מקומיים, וכן אין ניתן פטור לשם הקמתו של מועדון כלשהו בו ישבו יחדיו נציגי הצדדים ולפיכך תהא כל פעולה כזו הפרה של הוראות חוק ההגבלים העסקיים. תוקפו של פטור זה שנתיים מהיום.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

דרור שטרס, עו"ד

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, כ"ג תשרי, תשס"ב

10 באוקטובר 2001